

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

454 יון 18 י"א תשס"א nfe tpep p"e98

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: מעלת ארץ ישראל

סיים הרבי מרוז'ין את משלו ופנה לחסיד: גם ארץ-ישראל אינה מתקשטת לפני כל אחד. רק מי שבר-מעלה הוא - זוכה לראות את סגולותיה הטובות והאלוקיות.

מה אנחנו יכולים לקחת מסיפור זה איתנו? "אמר רבי שמעון בן יוחאי, שלוש מתנות נתן הקב"ה לעם ישראל, וכולן לא נתנן אלא על ידי ייסורים. אלו הן: תורה, עוה"ב וארץ ישראל".

דהיינו, כדי לזכות לתורה או לדעת להעריך נכונה את הזכות שלנו לגור בארץ הקודש - נדרשים אנו להקדיש מעצמנו ומהנוחיות שלנו, כדי שנהיה ראויים לחוש בקדושת המתנות הללו.

ונראה לבאר מה שנאמר אצל המרגלים ששלח יהושע בטרם כניסת בני ישראל לא"י בספר יהושע פרק ב: "וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִן הַשְּׁטִים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מִרְגְּלִים חָרָשׁ לֵאמֹר לָכוּ רְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְאֶת יְרִיחוֹ". ופירש רש"י: חרש - חרס, הטעינו עצמיכם קדרות, כדי שתהיו נראין כקדרין (וכך לא יבינו יושבי הארץ שהם מרגלים).

ונראה לומר בדרך רמז מדוע יהושע ציוה אותם ליטול כלי חרס. כי כלי חרס מצד אחד יש בו מעלה שהוא שומר את מה שבתוכו לזמן רב, כמו שנאמר אצל ירמיה (פרק לב פסוק י"ד): כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְקֹחַ אֶת הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר הַמְּקִנָּה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּם וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוֹי הַזֶּה וְנִתְּתָם בְּכָלִי חָרָשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים". אולם מאידך כלי חרס שנשבר בשונה משאר כלים, אין לו תקנה.

נמצא כי כלי חרס אין לו מצב ביניים, כאשר הוא שלם – הרי מה שבתוכו עומד לימים רבים. לעומת זאת אם הוא נשבר – אין לו תקנה.

וזה בא יהושע ללמד את המרגלים על מעלתה של ארץ ישראל, שהאדם השלם זוכה לקבל ממעלותיה, אולם מי שאינו שלם, הרי שבארץ ישראל הוא נופל עד שאין לו תקנה.

וכמו שכתב בשו"ת תשב"ץ קטן (סימן תקנ"ט): ...ואם מוחלים לו על כל עוונותיו, מפורש בסוף כתובות שיהא פרוש מכאן והלאה ויזהר מכל מיני עוון ויקיים כל מצוות הנהוגות בה, שאם יחטא יענש יותר על העבירה שיחטא שם מבחוצה לארץ, כי ה' אלוקיך דורש אותה תמיד ועיני ה' בה והשגחתו תמיד, ואין דומה המורד במלכות בפלטרין למורד חוץ לפלטרין וכו'. עכ"ל.

וכך כתב בפלא יועץ (ערך ארץ ישראל בסופו) וז"ל: וידוע כי החוטא בארץ ישראל ענשו כפול מהחוטא בחוץ לארץ, כי

אל הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין הגיע חסיד שעלה לארץ-ישראל וחזר לרוסיה. באותם ימים, נסיעה כזו ארכה חודשים ארוכים ולעיתים שנה ויותר. כך שמי שחזר מכזו נסיעה היה לשיחת היום באזור מגוריו.

לאחר שנח מטלטולי הדרך ושהה מעט בחיק משפחתו, נסע החסיד לרבו הקדוש מרוז'ין לקבל את ברכתו. "אה, יהודי שבא מארץ-ישראל", התמוגג הצדיק מנחת. "נו, אמור לי, מה דעתך על ארץ הקודש?"

"האמת אומר", השיב החסיד לרבו בנחרצות, "אינני מבין מדוע נקראה היא בשם 'ארץ טובה ורחבה, זבת חלב ודבש'. ראיתי בנסיעתי הייתה ארץ נחשלת ולא מפותחת, מלאה גויים ומחלות שונות ומשונות".

פניו של הצדיק עגמו. מצחו נחרש קמטים והוא פנה לחסיד: "הט אונך ושמע מעשה: עשיר מופלג שלא זכה לבנים, כי אם לבנות, החליט שאם בנים תלמידי חכמים אין לו, לכל הפחות יזכה לחתנים מופלגים בתורה. בהגיע בנותיו לתקופת השידוכים, בחר עבורן - לכל אחת אחת בהגיע תורה - בעל תלמיד חכם ואציל מידות.

על מנת שחתניו יוכלו לשקוד על התורה ביישוב הדעת, העניק העשיר את כל צורכי הזוג ביד רחבה לפני ואחרי החתונה. כך שדאגות פרנסה לא היו לחתניו לוקחי בנותיו והם אכן התעלו מעלה מעלה בתורה.

כל זה היה טוב ויפה עד אשר הגיעה בתו הקטנה לפרקה. ככל שחיפש עבורה העשיר בחור בן-תורה ועובד השם לא מצא כזה. לאחד היה חיסרון של מחלה קשה, והשני לא רצה בבתו, וכך התעכבה בתו זמן רב עד אשר החליטה ואמרה להוריה: 'אין רצוני להיותר רווקה לנצח. אמצא לי בעל רגיל אף שאינו בן-תורה ואקים לי בית'.

כך עשו. לאחר זמן לא רב באה בברית האירוסין עם בנו של סוחר מוצלח במיוחד, ששלח ידו כאביו במסחר וכבר היה לסוחר מוצלח בזכות עצמו.

טרם החתונה ראה העשיר שבתו טרם הכינה לעצמה תכשיטים ותמרוקים כיאות. פנה אליה ושאלה מדוע אינה מתארגנת כמו שצריך לקראת יום הכלולות. בתו השיבה בסבר פנים עגום: 'אחיותיי, שפר עליהן מזלן ונישאו לבן תורה מוצלח, משכך, התקשטו הן ביותר לכבוד תורתן של הבעל. אך אני, מתחתנת עם סוחר, אין לי עניין להתקשט יתר על המידה'...

היכל ה' הוא. על כן כל בעל נפש יחוס על נפשו, ולילה כיום יהיה דבק בה' ובתורתו וכו'. יעו"ש כל דבריו.

ורבינו יוסף חיים זי"ע בספרו בן יהוידע (עמ"ס בבא מציעא כד.) מספר: הגאון השל"ה ז"ל לארץ הקדושה, לדור בירושלים תבנה ותכונן במהרה בימינו, וכאשר בא לעיר יפו תוב"ב הכירו תלמידו המומר ההוא, כי היה שם בעל המכס, ועשה לו כבוד גדול, ובקש ממנו שיבוא עמו לביתו לנוח שם שעה אחת, והגאון השל"ה ז"ל נתבייש ממנו והלך עמו.

וזה אחר שנכנס לחצר שלו עשה המצאה לשלוח המשרת של השל"ה מן הבית וישארו שניהם לבדם בבית, והכניס להגאון השל"ה ז"ל בכל חדרים שבביתו, להראותו כבוד עשרו, וסוף דבר הכניסו לחדר אחד ויוציא זה סכיניו חדה מחיקו, ויאמר להגאון ז"ל שיקרא וידוי כי הוא הביאו לכאן לשחוט אותו.

ויחד הגאון חרדה גדולה, ויבך ויתחנן לו, ויאמר לו מה עשיתי לך, ודבר עמו כמה תחנונים, וזה משיב לו כבעס גדול לא אטה אוזן לדבריך, תמהר לומר וידוי, ואם לאו אני תוקע הסכין בבטן קודם וידוי.

ואז הגאון כשראה צרתו צרה, עמד והתוודה בדמעות שליש ואחר הוידוי השכיב אותו לארץ, ויאחז בצווארו, והסכין אחז בידו השנית לשחטו בה, והגאון סגר עיניו וקרא פסוק שמע ישראל.

וכאשר סיים בתיבת אחד, ועיניו סגורות הרכין המומר את ראשו עליו, ונשקו בקנה שלו, ויאמר לו: רבי, קומה שבה ומחול לי על הדבר הזה.

ויתפלא הגאון ויאמר, מי אתה.

ויאמר, אני תלמידך פלוני, ומכיר אני במעשיך כי צדיק גמור אתה, ועתה כשראיתי שבאת לארץ הקדושה למסור נפשך להש"ת בארץ הזאת, אמרתי, חבל על רבי שימסור נפשו אל האלקים בעוד היות בבגדו כתם קטן, והוא כי אתה יש לך חטא אחד, על אשר דחקת להוציא ממני הגניבה, ועל ידי כך היית סיבה להמרת הדת, שהיתה מחמת הבושה, ואע"פ שאתה עשית זאת להציל את ממונך, עם כל זה לגבי דידך נחשב דבר זה לחטא גדול, ואני לא נתכוונתי לנקום ממך, אלא כוונתי היתה לעשות עמך טובה בצער הגדול אשר צערתיך להיות לך כפרה על חטא זה, ועתה נעשית נקי וטהור וזך, והנך נכנס לארץ הקדושה טהור ונקי, ועל כן תמחול לי על צער זה שעשיתי לך, כי אתה רבי ואדוני, וישק את רגליו, ויפטרהו לשלום בכבוד גדול, עד כאן שמעתי. עכ"ל של רבינו יוסף חיים זי"ע.

סגולת מצות ציצית

מובא בתנא דבי אליהו רבה (פרק כ"ו): כשהיו ישראל במדבר מה נאמר בהם (במדבר ט"ו) "ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת". אמר הקב"ה למשה: מפני מה חילל זה את השבת? אמר משה לפניו: רבש"ע איני יודע. אמר לו הקב"ה למשה: אני אומר לך, כי בכל ששת ימי חול יש לו לישראל תפילין בראשו ובזרועו ורואה אותם וחוזר ממעשיו, אבל עכשיו ביום השבת שאין לו תפילין בראשו ובזרועו, לכן חילל זה את השבת. באותה שעה אמר לו הקב"ה למשה: משה, צא וברור להם מצוה אחת שיהיו נוהגים בו בשבתות ובימים טובים זה מצות ציצית.

הרי לנו כי מצוה ציצית מסוגלת להציל מיצר הרע.

וכך כתב המשנה ברורה (סימן כ"ד סק"ה) וז"ל: וז"ל, ומצוה זו מציל האדם מן החטא דכתיב ולא תתורו וגו' למען תזכרו וגו' והייתם קדושים. ואף דכל שאר המצוות אין בהם זאת הסגולה להצילו מיצר הרע, ציצית עדיף, וכדאיתא בעובדא דמנחות (מד, א) מעשה באדם אחד וכו' שע"י הציצית ניצל מחטאו, עכ"ל.

אלא שיש לשאול, על מהש הוסיף המשנה ברורה ואמר כי מצות ציצית היא היחודה השומרת מן יצר הרע, ואין סגולה זו בשאר מצוות. והרי גמרא מפורשת היא בסוטה (כא.) "מצוה בעדינא דעסיק בה אגוני מגנא ואצולי מצלא", וכתב רש"י: "ומצלא מיצר הרע שלא יכשלונו לחטא". והגמרא לא חילקה בין המצוות, ומשמע כי כל המצוות סגולתן להציל מיצר הרע בשעה שעסוק בהם?

ונראה לבאר דברי המשנה ברורה בהקדם מה שמצינו בתוספות ישנים ביומא (לח:): על דברי הגמ' (שם), כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא, שוב אינו חוטא. והקשו, וא"ת, הרי יוחנן כהן גדול (ברכות כט.) שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי? י"ל, דודאי אם בא ליטמא אין נועלין בפניו לגמרי, אלא הרבה מכריעין אותו מכאן ואילך בלא עמל ליטהר ולהתקדש. ע"כ. וחזינן, דרק בדרך הרגילה הקב"ה מסייעו, אבל כאשר יתגרה ביצרו ודאי דאז אין נועלין אותו.

ויש לומר כי סגולת כל המצוות כולן לשמור את האדם מן החטא כאשר הוא הולך בדרך הרגילה, שלא יתקוף אותו יצר הרע, אולם כאשר מכניס עצמו לידי נסיון, אין בכח המצוות לשמור עליו, אולם סגולת מצות ציצית לשומרו מן החטא גם אם הביא את עצמו לידי נסיון, וזו הראיה שהביא המשנה ברורה מהגמרא במנחות, דשם מדובר שהביא עצמו לידי חטא, ובכל זאת כנפי הציצית שמרו עליו לבל יחטא.

ונסיים בדברי האר"י הקדוש (שער הכוונות דרוש ז) וז"ל, ודע כי האדם צריך להסתכל בציצית בכל שעה ורגע, כמו שאמר הכתוב 'וראיתם אותו' והוא תועלת גדולה לנשמה שלא יזדמן חטא לידו אם יזהר בכך, וגם ישיג תועלת גדול וכו' וצריך להסתכל בהם שני פעמים זה אחר זה, עכ"ל.

ולכן כתב בספר קב הישר (פרק מה): "וכדמצינו בעירובין פרק בכל מערבין, ר' זירא כי הוי חלש הוי אזיל ויתיב אפתחא דרבי יודא בר רבי אמי אמר כי נפקי ועיילי רבנן איקום מקמייהו כדי שלא יהא בטל מהמצוות. וכן קבלה היא בידי מן אנשי מעשה שאם היו יושבים בטלים מן המצוות היו ממשמשים בציצית והיו מסתכלין בהן כי ההסתכלות בציצית היא ענין גדול ותקומה אל השכינה בגלות, והיודעים סוד יחוד בקבלה מכוונין בשם א' גדול ונורא שהוא גימטריא עי"ן ובזה הם יוצאים אף בזמן הזה סוד מצות תכלת בציצית."

קו "להתענג בתענוגים"

0772618021

שיעורים בפרשת שבוע, הלכה, אגדה, תנאים ואמוראים,
ועוד עניינים מרתקים המושכים את לב השומע לאבינו
שבשמים.

"שמעו ותחי נפשכם"

הודעה חשובה!!

מידי יום רביעי מתקיים שיעורו של

הרב איתי בן אהרון שליט"א

בשעה 9:30 בערב בבית הכנסת רם ונישא רחוב היסמין 9 –
גבע בנימין יישוב אדם.

ברוכים הבאים!!